

סדר קידוש רבה

אמירת ¹ 'ושמרו' בעת ההיא היתה איפוא מנהג בני פרובינצא ומקצת בני איטליה ולא היתה מנהג ידוע

בקרוב בני אשכנז וספרד. המהרי"ל הזכיר אמירת 'ושמרו' רק לגבי מי שלא קידש בליל שבת ומקדש ראשונה בבוקר. בשבת: שמות לא: טז-יז וְשָׁמְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת-הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתֵם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֹת הוּא לְעֹלָם כִּי-שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׁ:

בשבת: שמות כ: ח-יא זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלֶאכֶתֶךָ: וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת וּ לְיֵי אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אַתָּה וּ וּבִנְךָ-וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וּבַהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בֵּרַךְ יְיָ אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ:

בשלוש רגלים: ויקרא כג: מד ² וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת-מִעַדֵי יְיָ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

בראש השנה: תהלים פא: ד ³ תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לַיּוֹם חֲגֹנוּ:

1

The בורא פרי of הברכה and שמרו of השבת are said while standing, however the ברכה of פרי הגפן is recited seated. One can hold the קידוש cup either in one's palm (על פי קבלה) or not.

2 מְצֻנָּתוֹ שִׁיחֵיו קוֹרִין אוֹתוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזִמְנוֹ. (משנה מגילה דף לא) תִּנְיָא, רְבִי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, מוֹעֲדֵי נְאֻמְרוּ, וְלֹא נְאֻמְרָה שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית עִמְהוֹ. . . . וְהַכְּתִיב שַׁבָּת עִמְהוֹ? . . . מוֹעֲדֵי ד' צְרִיכִין קִידוּשׁ בֵּית דִּין, שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית אֵין צְרִיכָה קִידוּשׁ בֵּית דִּין. (גמ' נדרים עח., בבא בתרא קכא.)

3 תִּנְיָ רַב תַּחְלִיפָא אַחוּיָה דְרַבְנָאֵי חוּזָא, כָּל מְזוֹנוֹתֵיו שֶׁל אָדָם קְצוּבִים לוֹ, מְרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכַּפּוּרִים. . . . אָמַר רְבִי אֲבָהוּ, מֵאֵי קָרָא? 'תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּחֲדָשׁ בַּכֶּסֶה לַיּוֹם חֲגֹנוּ: אֵיזְהוּ חַג שֶׁחֲדָשׁ מִתְּכַסֶּה בוֹ, הוּא אוֹמֵר זֶה רֵאשׁ הַשָּׁנָה. וְכַתִּיב יְכִי חֶק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לְאַלְדֵי יַעֲקֹב: מֵאֵי מִשְׁמַע דְּהֵאֵי חֶק לְיִשְׁנָא דְּמְזוּנֵי הוּא? דְּכַתִּיב: 'וְאַכְלוּ אֶת-חֶקֶם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פְּרֵעָה' (בראשית מז: כב). (גמ' ביצה עז.)

כִּי חֵק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁפֵּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

ילדים וחולים האוכלים ביום כפור:

ויקרא ט:זל כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִטְהָרוּ:

אם יש מורה מורינו הרב לא מזכירים יכהנים:

סְבִירי [בְּרִשׁוֹת מוֹרָה מוֹרֵינוּ הָרַב או כְּהֲנִים] מְרַנֵּן וְרִבְנָן וְרִבּוֹתֵי:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי ⁴ הַגֶּפֶן

ושותה מיושב ונותן גם למסובין לשתות מכוס של ברכה ואחר כך מברך על לחם משנה.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצֵא תְּהִלִּים קְדִיד לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ:

ובוצע על לחם העליון ויאכל ויתן למסובין פרוסה לכל אחד ואחד.

כשמבקרין החולה אומרים לו (לה):

שֶׁבֶת הִיא מְלֻזְעוֹק

וּרְפוּאָה קְרוּבָה לָבֵא וְשֶׁבֶתוֹ בְּשָׁלוֹם:

אצל האבל אומרים:

שֶׁבֶת הִיא מְלַנְחִים

וּנְחָמָה קְרוּבָה לָבֵא וְשֶׁבֶתוֹ בְּשָׁלוֹם:

4 Until 300 years ago both הַגֶּפֶן and הַגֶּפֶן were used, in the past הַגֶּפֶן was used more than הַגֶּפֶן, however, the printers of more recent סידורים stuck to הַגֶּפֶן (since it is the end of the ברכה).